

Любов ЯНАС

Театральна палітра фестивалю “КУЛЬТУРНІ ГЕРОЇ”

(Львів – 2002)

Акція “Культурні герої” зосередила увагу на мистецтві. Можливо, ця трохи пафосна назва “героїв” віддзеркалює потребу нинішнього суспільства підтримати творчу особистість, віддати належне індивідуальності митця.

Ініціатором фестивалю виступила Асоціація діячів сучасного мистецтва України та Артгалерея. Координатором проведення акції у Львові було Мистецьке Об'єднання “Дзига”. “Культурні герої” розпочали свою ходу в Харкові, Одесі, у Львові фестиваль відбувся 22 - 24 лютого ц.р., звідси вирушив до Івано-Франківська, Донецька, Дніпропетровська.

Проект представляв різні напрями літератури, музики, театру, пластичних мистецтв, малярства – від класики до авангарду. Спільною рисою тридцятьох дев'ятьох запланованих у львівській фестивалній програмі акцій була ігрова природа, атракційність способу творення.

Театральне мистецтво репрезентували роботи різних театрів, перевірені глядачем і часом. Їх об'єднувало відкриття

творчої індивідуальності – у драматургії, режисурі, акторстві.

Львівський духовний театр “Воскресіння” показав вирішену в стилі рок-н-ролу виставу “Божевільні від кохання” С. Шеппарда. Режисер Ярослав Федоришин експресивно, застосувавши елементи ексцентрики, вибудував дію на імпровізаційності танцювального руху. Драматургічний текст, спосіб існування акторів підпорядковані швидким ритмам танцю, його стихії (балетмейстер Тарас Шіт). Естетика кітч сценічних прийомів, сценографічної форми (острівець серед водної стихії) провокує, шокує.

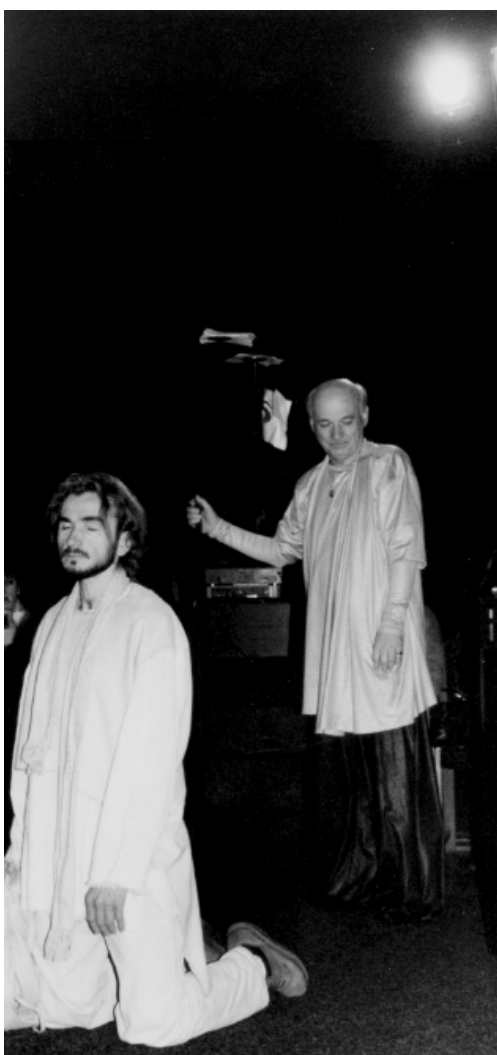
Дві роботи Вадима Сікорського, режисера Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької, заакцентували увагу на пошуках театру в сфері сучасної світової літератури. Конфлікт індивідуальності та суспільства змодельовано в “Польоті над гніздом зозулі” Д. Вассермена за романом Кена Кізі. Літературний герой Макмерфі, якого яскраво втілює на сцені Януш Юхницький, – персоналізоване “Я”, виняткова особистість.

“Загадкові варіації” за п'єсою сучасного французького драматурга Еріка Еммануєля Шмідта – спільна творча робота двох акторів – Богдана Козака (Національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької) та Олега Стефанова (Львівський театр імені Леся Курбаса). Актори демонструють виняткове відчуття партнерства, професіоналізм надзвичайно високого рівня. Кожен нюанс, кожна найменша деталь у побудові цієї партнерської взаємодії стає часткою унікального театального дійства. Від початку до кінця вистави актори не залишають глядачеві можливості бодай на мить послабити увагу. Глядач підкоряється такому сценічному диктованню, спостерігає за миттєвими народженнями нової думки, оцінки, реакції, за оригінальними пристосуваннями акторів, радо піддаючись магії їхньої гри.

Драматична симфонія за поезіями Василя Стуса “Марко Проклятий, або Східна легенда” Володимира Кучинського – вистава, що має структуру музичного твору з увертюрою та кодою. Кожний предмет перетворюється на узагальнений художній образ: решето-бубон випромінює життєдайне світло сонця, тканина костюма починає рухатися так, що виникає звук вітру, кожна деталь працює на один загальний ритм естетично вишуканого дійства. Художнє оформлення Наталії Шимін лаконічне і водночас багатозначне: закодовані лабіринти килима, простота і природність кольорової гами костюмів, розписи тіл виконавців. У ритуалі священнодійства енергія наче “перетікає” від одного персонажа до іншого, творячи “архетипи”: Марко Проклятий, Манкурт, Мамай, Божевільна. Гармонія акторського ансамблю (Олег Стефанов, Володимир Кучинський, Андрій Водічев, Наталя Половинка) втілює на сцені правдою і вічну легенду.

Творче об'єднання “Театр у кошику” під керівництвом Ірини Волицької запропонувало глядачеві “Украдене щастя” Івана Франка і “На полі крові” Лесі Українки. Кожна

Богдан Козак - Абель Знорко, Олег Стефанов - Ерік Ларсен, “Загадкові варіації” Е.Шмідта, режисер Вадим Сікорський, Національний театр ім. М. Заньковецької

робота в постановці Ірини Волицької вирізняється індивідуальним образним кодом, який втілюється в яскраву театральну форму, завжди лаконічну, вибіркову в засобах, надемоційну. “Украдене щастя” – вистава, яка пройшла випробування не лише часом, а й зміною одного з виконавців. Нинішній Михайло Гурман Володимира Губанова поглибив напругу, посилив трагічне звучання образу завдяки внутрішній концентрації. У супроводі барабанного ритму та автентичної української пісні (саме одна із них, “Пісня про Шандаря”, слугувала Іванові Франкові першоджерелом сюжету п’єси), у вирі аркана вибудовується вічний трикутник людей з “украденим щастям”. Микола Задорожний – Роман Біль та Анна – Лідія Данильчук творять образи сильних особистостей. Саме тому трагізм розв’язки вбирає в себе три індивідуальних, самостійних за звучанням теми. Ця поліфонія посилює емоційне напруження і підносить жанр постановки до високої трагедії.

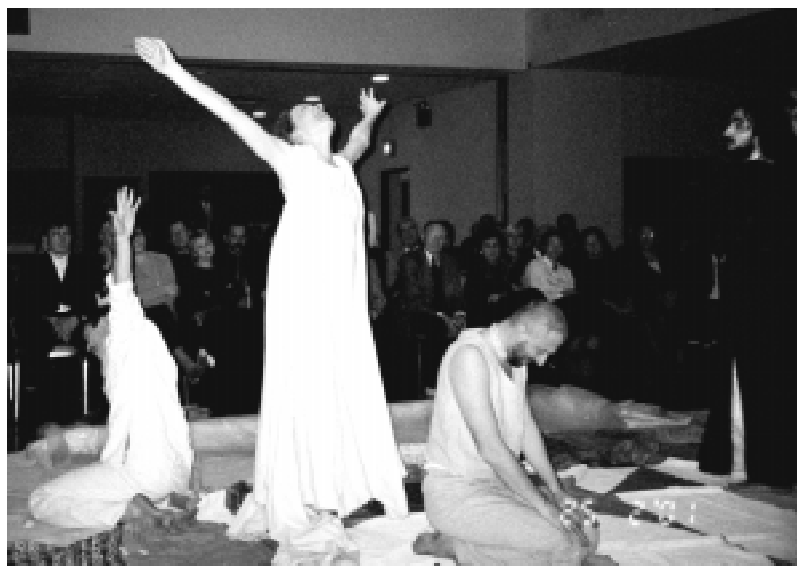
Друга вистава “Театру у кошику”, показана в рамках фестивалю, – “На полі крові” Лесі Українки. Зазначення того напрямку, в якому митці опановують літературне надбання поетеси, – “Інтелектуальний театр Лесі Українки” – визначило спосіб вирішення п’єси. Це моновистава з втіленням двох персонажів має лаконічно зазначене місце дії. Ідею візуального ряду вирішила постановник Ірина Волицька – у просторі чорного кабінету жовте коло, на тлі якого й існує актриса в чорному костюмі. Перед колом такого ж кольору розміщено квадрат. Фактура цих двох яскраво заакцентованих колористичних плям надзвичайно важлива – це грубі нитки, сплетені вручну. Графічність вистави, чорно-жовте середовище створюють космічність, відірваність від конкретики земного буття. Внутрішня рефлексія персонажів Лесі Українки (Прочанина і Юди) у виконанні однієї актриси – Лідії Данильчук, яку без перебільшення можемо поставити в один ряд з визначними трагічними акторками світового театрального мистецтва, активізується й текстом авторських ремарок. Слово у тлумаченні режисера, у втіленні актриси наче передує вчинкам, рішенням, драматичним поворотам. Глядач немов фізично відчуває, що саме “Слово” було спочатку, і в цій постановці воно стає дієвим у використанні всіх сценічних засобів.

Звертаючись до Святого Письма в роботі на сцені Першого українського театру для дітей та юнацтва, режисер Олексій Кравчук трансформує теми з Еклезіяста в драматичний етюд “Таїна”. Шлях душі людської – крок за кро-

ком, від народження до завершення земного життя проходять: Він – Олексій Кравчук і Вона – Ірина Кухарська. Кра-са душі й тіла втілюється через пластику, предмети, які в цій роботі набувають філософського звучання: зерно запліднює, вода очищає – і “все повертається у порошок”.

Фестиваль “Культурні герої” представив лише частину театральних робіт львівських майстрів, які могли б стати окрасою будь-якого престижного мистецького проекту. Це вистави, які вже кілька років йдуть на сценах львівських театрів, але можливо, більше відомі за межами України, аніж на батьківщині. Міжнародні театральні фестивалі підтвердили успіх кожної з вистав “Театру у кошику”, “Ідіота” за романом Федора Достоєвського в постановці режисера Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької Алли Бабенко, “Джерела святих” Дж. Сінга на сцені Театру “Воскресіння” в постановці туркменського режисера Овлягули Ходжагули. Уже після фестивалю у Львові відбулися прем’єри “Камінного господаря” Лесі Українки в Театрі імені Леся Курбаса, вийшов до глядачів мольєрівський “Тартюф” в театрі “Воскресіння” у постановці київського режисера Дмитра Лазорка. Будемо чекати й далі на яскраві події театрального життя нашого міста.

За підсумками регіонального показу “Культурних героїв” у березні 2002 р. Львів з успіхом представляли на заключному огляді в Києві дві вистави: “Загадкові варіації”

Сцени з вистави “Марко Проклятий, або Східна легенда” за В. Стусом, режисер Володимир Кучинський, Львівський театр ім. Леся Курбаса

Національного драматичного театру імені Марії Заньковецької та “Марко Проклятий, або Східна легенда” Львівського театру імені Леся Курбаса.